

แผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

Community Enterprise Strategic Plan for Tourism Promotion Nong Ya Plong District, Phetchaburi Province

กุลสกวาว์ เลาสถิต*

Kulsakwao Loahasthit*

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000
Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: oleloma@gmail.com

Received: 11 January 2020, Revised: 8 April 2020, Accepted: 23 April 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี 2) ศึกษาแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี และ 3) วิเคราะห์และนำเสนอแผนวิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงของกลุ่มผู้บริหารและพนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มนักท่องเที่ยวใน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี มีจุดแข็งคือ มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง แต่ยังคงมีจุดอ่อนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านการผลิตและด้านการบริหารจัดการ ส่วนในการวางแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย กลยุทธ์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ การพัฒนาเส้นทางคมนาคม การพัฒนาด้านการผลิตสินค้าของวิสาหกิจชุมชนและการพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการของสมาชิก

คำสำคัญ : แผนกลยุทธ์ วิสาหกิจชุมชน การท่องเที่ยว ศักยภาพชุมชน การบริหารจัดการ

Abstract

A study of Community Enterprise Strategic Plan for Tourism Promotion Nong Ya Plong District, Phetchaburi Province aimed to 1) study the management potential of community enterprise of Nong Ya Plong District Phetchaburi Province 2) study of Community Enterprise Strategic Plan for Tourism Promotion of Nong Ya Plong District Phetchaburi Province 3) analyze and present community enterprise plans for Tourism Promotion of Nong Ya Plong District Phetchaburi Province. This research was a qualitative research and data collection were in-depth interviews with purposive samples of executives and officers from government and private agencies, community enterprise groups, community leader group and tourist groups in Nong Ya Plong District, Phetchaburi Province. The study indicated that

the in-place various kinds of tourist attractions, such as ecosystem, agricultural, and healthy, and also the strong community, were the strength of the management potential of community enterprises of Nong Ya Plong District, Phetchaburi Province. However, it had been still weaknesses such as facilities, tourist attractions, production and management. The community enterprise strategic plan for tourism promotion of Nong Ya Plong District Phetchaburi Province consisted of the development of natural tourist attractions, communication route, production of community enterprises and management capabilities of members.

Keywords : Strategic Plan , Community Enterprise Tourism, Community Potential, Management

บทนำ

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนและเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทำให้พวกเขาสามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้อย่างมั่นคง ซึ่ง กลุ่มงานพัฒนาวิสาหกิจเกษตรชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร [1] ได้อธิบายความหมายของวิสาหกิจชุมชนไว้ว่า วิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ small & micro community enterprise) หมายถึง กิจการของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรืออื่นๆ ที่ดำเนินการ โดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการเพื่อการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง ซึ่งทุนของชุมชนนั้น ก็จะหมายรวมถึงทรัพยากร ผลผลิตทางการเกษตร ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น [2] นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงประชาชน ที่เป็นผู้มีความรู้ ทำงานมาหลายชั่วอายุคน มีความเข้าใจอย่างละเอียดลารู้ว่าตรงไหนควรทำกิจกรรมและที่ไหนควรเก็บรักษาไว้ ชาวบ้านจึงมีศักยภาพ มีภูมิปัญญา และมีใจมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจนสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านและชุมชนมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาในทุกด้าน

การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในมาตรการสำคัญของรัฐบาลไทยที่ใช้กระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศมาโดยตลอด โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้รณรงค์ส่งเสริมตั้งแต่ปีพ.ศ. 2552 เป็นต้นมา โดยได้กำหนดกลุ่มสินค้าที่ต้องเตรียมความพร้อมสำหรับนักท่องเที่ยวที่เรียกว่า village tourism ซึ่งเน้นให้มีการใช้ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (one tambon one product: OTOP) ของชุมชนท้องถิ่น และวิสาหกิจชุมชน (small & micro community enterprise: SMCE) ให้เป็นสินค้าของที่ระลึกและบริการให้กับนักท่องเที่ยวด้วยการมุ่งเน้นคุณภาพและเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มากยิ่งขึ้น [3] เห็นได้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (tourism industry) ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภททั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงและธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม หรือธุรกิจที่สนับสนุนต่างๆ การซื้อบริการของนักท่องเที่ยว ทั้งนักท่องเที่ยวของไทยและชาวต่างประเทศก่อให้เกิดการหมุนเวียนของการใช้จ่ายซึ่งจะตกอยู่ในหลายกลุ่มอาชีพช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับสังคมทั้งระดับชุมชนท้องถิ่นและระดับประเทศ [4]

อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวหลายแหล่งที่สำคัญได้แก่ น้ำพุร้อน น้ำตกกระดังงา และอ่างเก็บน้ำแม่ประจันต์ เป็นต้น น้ำพุร้อน ตั้งอยู่ที่บ้านพุร้อน ตำบลน้ำกัลเดเหนือ อำเภอหนองหญ้าปล้อง และห่างจากอำเภอเขาชัยมาประมาณ 12 กิโลเมตร น้ำพุร้อนหนองหญ้าปล้องเป็นบ่อน้ำร้อนกลางป่าร่มรื่น น้ำในบ่อน้ำร้อนอุณหภูมิประมาณ 49 องศาเซลเซียส มีโรงนวดเพื่อสุขภาพ ร้านอาหารและสามารถกางเต็นท์พักผ่อนได้ ส่วนน้ำตกกระดังงา เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่า มีพืชสมุนไพรทอดยอขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก สรรพคุณเป็นทั้งเครื่องเทศ เครื่องหอม ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน และห่างจากอำเภอหนองหญ้าปล้อง 25 กิโลเมตร และอ่างเก็บน้ำแม่ประจันต์ เป็นโครงการในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการเพาะปลูกและบรรเทาความเดือดร้อนจากภัยแล้ง

[5] การยกระดับการท่องเที่ยวชุมชน จึงเป็นการสร้างคุณค่าให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้อย่างยั่งยืนและก่อให้เกิดความหลากหลายของวิสาหกิจชุมชน เช่น ธุรกิจสินค้าที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) เป็นต้น

ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทั้งในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการผลิตและการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งหากเกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจบริบทของการพัฒนาการเกษตรและพื้นที่ให้มีศักยภาพรองรับและบริการนักท่องเที่ยวสามารถวิเคราะห์พื้นที่ จัดทำแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ การเกษตรกรรมและชุมชน ก็จะช่วยยกระดับวิสาหกิจผู้วิสาหกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งจะเป็นการสร้างตลาดใหม่เพื่อรองรับผลผลิตและผลิตภัณฑ์การเกษตรของชุมชน รวมถึงเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มาเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมร่วมกับเกษตรกร อีกทั้งยังจะช่วยสร้างรายได้ให้เกษตรกรและชุมชนเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน [6]

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยและพัฒนา “แผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี” เพื่อนำผลวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการบริหารธุรกิจวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ความรู้แก่ชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว และเพื่อการสร้างรายได้ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ไปปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 4 คน และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 4 คน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 5 คน กลุ่มผู้นำชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 3 คนและกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน

วิธีการศึกษา

การศึกษาศักยภาพในการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยศึกษาด้วยการใช้หลักการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจ (PESTLE Analysis) ซึ่งเป็นการพัฒนามาจากแนวคิดของ Aguilar (1997) [7] โดยใช้วิธีการสังเกตการณ์ (observation) โดยการที่ผู้วิจัยได้เดินทางไปสังเกตการณ์วิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีและใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตการณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (content analysis) อย่างเป็นระบบ และนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบันด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) และวิเคราะห์ด้วย (TOWS matrix)

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดต่าง ๆ จากหนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีให้ครอบคลุมเนื้อหาในด้านต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีให้ครอบคลุมเนื้อหาในด้านต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 สร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง

ขั้นที่ 4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้คณะกรรมการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสร้างเครื่องมือวิจัยและด้านการท่องเที่ยวจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) พร้อมทั้งพิจารณาความถูกต้องชัดเจนของภาษาที่ใช้

ขั้นที่ 6 วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่า IOC (Item-objective Congruence Index) มีค่าดัชนีความสอดคล้องในแต่ละข้อมากกว่า 0.5 ขึ้นไป โดยรวมมากกว่า 0.70 ขึ้นไป ผลการประเมินค่า IOC พบว่า โดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.973

ขั้นที่ 7 จัดทำสนทนากลุ่ม (focus group discussion) โดยเชิญผู้นำวิสาหกิจชุมชนและบุคคลต่างๆตามกลุ่มตัวอย่างมาประชุมสนทนาจำนวน 15-20 คน จากนั้นนำผลจากการสนทนาทำการวิจัย

วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล

1. การสังเกต (observation) ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบในการสังเกต 2 รูปแบบ ดังนี้

1.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปในอำเภอนองหญ้าปล้อง เพื่อประชุมเชิงปฏิบัติการกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอนองหญ้าปล้อง โดยการสังเกต ซักถาม ข้อมูลที่สงสัย จดบันทึกและเปิดเผยตัวเองว่ากำลังทำการวิจัย

1.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) ผู้วิจัยจะสังเกตกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอยู่วงนอก โดยจะไม่เข้าร่วมกิจกรรม

2. การสัมภาษณ์ (interview) ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบในการสัมภาษณ์ 2 รูปแบบ ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (structured interview) ทำการสัมภาษณ์โดยเจาะจงคำตอบเฉพาะเรื่องตามจุดมุ่งหมาย โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายรวม 4 กลุ่ม ได้แก่

1) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย นายอำเภอ เกษตรกร อำเภอนองหญ้าปล้อง นักวิชาการ นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ และกรรมการผู้บริหาร โรงแรมในอำเภอนองหญ้าปล้อง

2) กลุ่มผู้นำชุมชน อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

4) กลุ่มนักท่องเที่ยว

2.2 การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (unstructured interview) โดยการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้าง ไม่จำกัดคำตอบเพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมายโดยการใช้ทฤษฎีและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in depth interview) จากผู้รู้ (key information) เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดทำข้อมูลจะใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (data triangulation) เพื่อสร้างความมั่นใจและความเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยวิธีการตรวจสอบความสอดคล้องและไม่สอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การตรวจสอบบางครั้งอาจใช้วิธีอื่นได้แก่ การตรวจสอบโดยเปลี่ยนแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน เช่น บุคคล เวลาหรือ สถานที่ให้ข้อมูล หรืออาจตรวจสอบโดยใช้ผู้เก็บข้อมูลที่ต่างกัน (investigator triangulation) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (PESTLE analysis), วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis, TOWS matrix), วิเคราะห์เชิงบริบทของเนื้อหา (content analysis) และวิเคราะห์เชิงบรรยาย (descriptive analysis) เพื่อสรุปศักยภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน และจัดทำแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีและ 2) เพื่อศึกษาแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี 3) เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งผลการวิจัยเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ศักยภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน สามารถสรุป จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ได้ดังนี้

1.1 จุดแข็ง

1) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ได้แก่ การเยี่ยมชมฟาร์มแพะ การเยี่ยมชมฟาร์มเห็ด การเยี่ยมชมฟาร์มโคขุน สวนทุเรียนลุงเต็ง และการเยี่ยมชมไร่คางคก ซึ่งปลูกพืชไร่ และพืชสวนผลไม้มานานชนิด

2) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น น้ำพุร้อน ซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติ เขากระทิงเป็นเทือกเขาที่กำลังพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งใหม่ ตลาดน้ำกวางโจวเป็นตลาดน้ำ ของเอกชน ที่ให้บริการพายเรือในลำน้ำ สร้างบรรยากาศให้เหมือนตลาดน้ำอัมพวา มีบริการขายอาหาร และสินค้า รวมทั้งสินค้าจากวิสาหกิจชุมชน การท่องเที่ยวอ่างเก็บน้ำแม่ประจันต์ ชมทิวทัศน์รอบ ๆ อ่างเก็บน้ำ และมีบริการเช่าจักรยานขี่ชมธรรมชาติ

3) ด้านเศรษฐกิจ มีความร่วมมือกับภาคเอกชน โดยเจ้าของสถานประกอบการโรงแรม โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในเขตหนองหญ้าปล้องมีการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวหนองหญ้าปล้องขึ้น เพื่อช่วยส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีบริการขายอาหาร และสินค้ารวมทั้งสินค้าจากวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยว รอบอ่างเก็บน้ำแม่ประจันต์ และการให้บริการเช่าจักรยานขี่ชมธรรมชาติ [8] (นายอำเภอหนองหญ้าปล้อง, วิพร แวศรีผ่อง, สัมภาษณ์ 16 มีนาคม 2561) นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนภาคเอกชน โดยมีชมรมท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง ซึ่งมีภาคเอกชนเจ้าของโรงแรม และสถานที่ท่องเที่ยว เข้ามาช่วยสนับสนุน การท่องเที่ยวการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำปีของอำเภอหนองหญ้าปล้อง การให้ทุนสนับสนุนการจัดการ การให้สถานที่จำหน่ายสินค้าวิสาหกิจชุมชน โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

4) ด้านสังคม ก่อให้เกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชน ลดการว่างงานของบรรดาแม่บ้านที่เคຍอยู่บ้านไม่ได้ประกอบอาชีพก็มีรายได้เสริม บางครอบครัวถือเป็นรายได้หลักลูกหลานที่เคยไปทำงานในกรุงเทพฯก็กลับมาช่วยงานในวิสาหกิจชุมชน การรวมตัวเป็นวิสาหกิจชุมชนก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนทำให้สมาชิกมีความรู้ที่แตกต่าง

5) ด้านเทคโนโลยี มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ ชาวบ้านรู้จักการใช้ Internet มีการขายสินค้า วิสาหกิจชุมชนทาง Internet และออนไลน์ การไลฟ์สดขายสินค้า จากการอบรมให้โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

1.2 จุดอ่อน

1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แม้ว่าจะมีจัดให้บริการสถานที่จอดรถ มีศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวประจำจุดต่างๆ ในอำเภอหนองหญ้าปล้อง มีการแนะนำเส้นทางท่องเที่ยว โดยเจ้าหน้าที่ และฝึกคนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในฐานะเจ้าของบ้าน แต่ขาดการสร้างศูนย์ประชาสัมพันธ์ ห้องน้ำ ห้องสุขาไว้รองรับนักท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวให้เพียงพอ

2) ด้านแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง สามารถพัฒนาไปได้อีกแต่เนื่องจากปัจจุบันยังมีแหล่งท่องเที่ยวไม่กี่แห่งและกำลังจะบุกเบิกเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งใหม่ ได้แก่ เขากระทิง แต่เส้นทางเดินทางขึ้นบนเขากระทิงยังไม่พัฒนา ปัจจุบันมีผู้นำชุมชนเป็นไกด์นำทางเพื่อศึกษาพืชพันธุ์ต่าง ๆ ตลอดเส้นทางขึ้นเขากระทิง ซึ่งทางอำเภอและทางชมรมฯ กำลังจะทำโครงการ เพื่อเสนอของบประมาณกับทางจังหวัด และร่วมกับเงินสนับสนุน จากสมาชิกในชมรมฯ เพื่อ

สร้างให้เขากระตือรือร้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งใหม่ในอำเภอหนองหญ้าปล้อง และยังมีโครงการการพัฒนาจุดถ่ายรูปบนคันเขื่อนแม่ประจันต์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

3) ด้านการผลิต

(1) ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบเนื่องมาจากการประกาศพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ทำให้การปลูกพริกกะเหรี่ยงซึ่งเป็นสินค้าวิสาหกิจชุมชนขาดแคลนวัตถุดิบเนื่องจากพริกกะเหรี่ยงต้องปลูกบนที่สูง จึงจะออกผลมีรสชาติอร่อย มีกลิ่นหอม พริกกะเหรี่ยงแปรรูปเป็นสินค้าวิสาหกิจชุมชนที่มีชื่อเสียงของ อำเภอหนองหญ้าปล้อง

(2) กำลังการผลิตของกลุ่มต่าง ๆ ไม่เพียงพอ การผลิตไม่ต่อเนื่อง เนื่องจากมีอาชีพเดิมอยู่แล้ว [9] (เกษตรอำเภอหนองหญ้าปล้อง นิติยา ตั้งสุขวัช และผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง ร้อยตรีปิยะ เปี่ยมวิทย์ เลขานุการกลุ่ม, สัมภาษณ์ 22 พฤษภาคม 2561) และในการผลิตบางประเภทต้องใช้แรงงานที่มีทักษะพอสมควรแต่การพัฒนาทักษะให้แก่สมาชิกยังไม่สามารถพัฒนาการผลิตได้ดีเท่าที่ควร ทำให้ส่งผลต่อคุณภาพของสินค้า เช่น วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมงานฝีมือหนองหญ้าปล้อง

(3) ขาดทุนหมุนเวียน ปัญหาด้านการเงินเกิดจากการขาดเงินลงทุนเพื่อพัฒนากิจการ เพราะถึงแม้เมื่อจดทะเบียนรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนแล้วจะสามารถขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินได้ แต่วิสาหกิจโดยส่วนมากจะไม่มีโอกาสได้ขอสินเชื่อดังกล่าวเพราะการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงิน สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนจะต้องร่วมกันเป็นค้ำประกันให้แก่วิสาหกิจชุมชนในการขอสินเชื่อ

(4) ด้านการบริหารจัดการ ขาดความรู้เรื่องการตลาด ชาวบ้านไม่ยักนำสินค้าออกมาจำหน่ายในที่ไกล ๆ จะจำหน่ายแค่ในชุมชนหรือสถานที่ใกล้บ้าน

1.3 โอกาส

1) บัจจุบันด้านการเมือง จากการศึกษาพบว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ปี 2548 ซึ่งมีเหตุผลของการประกาศพระราชบัญญัตินี้คือ “เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เศรษฐกิจชุมชนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และโดยที่เศรษฐกิจชุมชนในปัจจุบันจำนวนหนึ่งยังอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้าทั้งในระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ สมควรให้มีมาตรการส่งเสริมความรู้และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการและการพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน ให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคตไม่ว่าในระดับใดรวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

2) ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ สินค้าของวิสาหกิจชุมชนอำเภอหนองหญ้าปล้องได้รับมาตรฐาน(Q) ด้านความปลอดภัย และปลอดภัยจากห้องปฏิบัติการ (lab) ประชากรรัฐ

3) ด้านการสนับสนุนทางวิชาการ ได้รับการสนับสนุนทางวิชาการเพื่อการประกอบการวิสาหกิจชุมชน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เช่น ด้านการบัญชี และการตลาด จากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ส่วนด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์จากสาขาศิลปะและการออกแบบ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

1.4 อุปสรรค

1) ด้านการเงินและงบประมาณ การเงิน และงบประมาณขึ้นอยู่กับนโยบายของภาครัฐ และงบประมาณของทางจังหวัดที่ส่งมาให้ทางอำเภอ หากต้องการงบประมาณ ก็ทำเรื่องขอลายทางจังหวัด หากไม่มีงบประมาณหรือไม่เป็นไปตามนโยบายของรัฐก็จะไม่ได้งบประมาณ

2) ด้านความร่วมมือกับนักการเมืองท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่น ยังไม่มีความร่วมมือหรือไม่มีนักการเมืองท้องถิ่นเข้ามาช่วยเหลือแต่อย่างใด มีเพียงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำชุมชน และชาวบ้านในชุมชน

จากการวิเคราะห์ TOWS matrix สามารถสร้างยุทธศาสตร์ได้ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO) เป็นยุทธศาสตร์ที่ใช้ประโยชน์จากจุดแข็งขององค์กรหรือหน่วยงานเพื่อสร้างความได้เปรียบจากโอกาส และเป็นยุทธศาสตร์ที่องค์กรหรือหน่วยงานต้องการจะไปมากที่สุดได้แก่

1.1 การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนที่อยู่ในระดับไม่พร้อม ให้มีโอกาสเข้าแข่งขันทางการค้าโดยส่งเสริมด้านความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.2 การส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรักษาคุณภาพ การสร้างความน่าเชื่อถือทางธุรกิจ

1.3 การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ภาคธุรกิจ และภาคอุตสาหกรรม

2. ยุทธศาสตร์เชิงรับ (ST) เป็นยุทธศาสตร์ที่ต้องการเอาชนะอุปสรรคเพื่อสร้างข้อได้เปรียบจากจุดแข็งที่มีอยู่ได้แก่

2.1 การสนับสนุนด้านงบประมาณและการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อประกอบการ

2.2 การกระตุ้นให้ผู้นำชุมชนสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยได้รับการสนับสนุนจากนักการเมืองท้องถิ่น

3. ยุทธศาสตร์เชิงปรับ (WO) เป็นยุทธศาสตร์ที่ต้องการเอาชนะจุดอ่อนจากข้อได้เปรียบจากโอกาสที่มีอยู่ได้แก่

3.1 จัดทำแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและเกษตรกรรมอย่างบูรณาการ

3.2 การจัดสรรงบประมาณในการบุกเบิกแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ในอำเภอหนองหญ้าปล้อง

3.3 การสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าแปลกใหม่ โดยให้การสนับสนุนด้านการผลิตและการตลาด

4. ยุทธศาสตร์เชิงถอย (WT) เป็นยุทธศาสตร์ที่ต้องการให้เกิดจุดอ่อนและอุปสรรคต่ำที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ หรือยอมรับอย่างมีชั้นเชิงได้แก่

4.1 การกระตุ้นให้ผู้นำชุมชนและนักการเมืองท้องถิ่นเห็นความสำคัญของวิสาหกิจชุมชนและมีส่วนร่วมในการสนับสนุนมากขึ้น

4.2 การสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ และภาคเอกชน

2. การศึกษาแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

จากการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกของศักยภาพการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีการประสานงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และคณะกรรมการชุมชน โดยวิธี TOWS metric สามารถกำหนดเป็น แผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี โดยมีองค์ประกอบของแผนดังนี้

1. **วิสัยทัศน์ (vision) :** วิสาหกิจชุมชนสร้างสรรค์เศรษฐกิจ และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นเลิศ

2. **พันธกิจ (mission)**

1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและแห่งใหม่ในอำเภอหนองหญ้าปล้องให้มากขึ้นและนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

2. พัฒนาเส้นทางคมนาคม เพื่อความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวในอำเภอหนองหญ้าปล้อง

3. พัฒนาการผลิตสินค้าของวิสาหกิจชุมชน โดยยึดหลักกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

4. พัฒนาด้านความสามารถในการบริหารจัดการของสมาชิก

3. **ยุทธศาสตร์การบริหาร**

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและส่งเสริมการผลิตสินค้าตามหลักกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

กลยุทธ์ที่ 1 การเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอหนองหญ้าปล้องแห่งใหม่

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาเส้นทางคมนาคมในอำเภอหนองหญ้าปล้อง เพื่อความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน โดยอาศัยสิ่งปฏิกูลทางภูมิศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

กลยุทธ์ที่ 1 กลยุทธ์ในการพัฒนาศักยภาพของสมาชิก

กลยุทธ์ที่ 2 กลยุทธ์ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการเงินและบัญชี

4. การวิเคราะห์และนำเสนอแผนปฏิบัติการปฏิบัติ (Implementation)

การวิเคราะห์และนำเสนอแผนปฏิบัติการปฏิบัติ ดำเนินการ โดยจัดทำเป็น โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในอำเภอหนองหญ้าปล้องเพื่อส่งเสริมการผลิตเชิงสร้างสรรค์ โดยมีองค์ประกอบของโครงการ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอหนองหญ้าปล้อง
2. เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่นักท่องเที่ยวในการเที่ยวชมและอุดหนุนผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวขึ้น
3. เพิ่มรายได้ให้แก่วิสาหกิจชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

เป้าประสงค์

1. การบุกเบิกเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งใหม่ ได้แก่ เขากระทิง
2. พัฒนาจุดถ่ายรูปบนคันเขื่อนแม่ประจันต์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการดำเนินงาน

1. ภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน นักการเมืองท้องถิ่น และธุรกิจภาคเอกชนในอำเภอหนองหญ้าปล้องควรประสานความร่วมมือกับกระทรวงต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ประสานงานกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการสนับสนุนและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ในอำเภอหนองหญ้าปล้อง เนื่องจากปัจจุบันยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่น้อยแห่ง โดยการจัดส่งนักวิชาการ เข้าทำการสำรวจเส้นทาง

1.2 ประสานงานกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ด้านการสนับสนุนการท่องเที่ยว การสร้างศูนย์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

1.3 ประสานงานกับกระทรวงคมนาคม ด้านการพัฒนาเส้นทางคมนาคมแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมและบุกเบิกเส้นทางคมนาคมแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ โดยให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งโดยง่ายและปลอดภัยยิ่งขึ้น

1.4 ประสานงานกับเกษตรอำเภอและสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ด้านการส่งเสริมทรัพยากรตามหลักสิ่งปฏิกูลทางภูมิศาสตร์มาพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของวิสาหกิจชุมชน ตามหลักหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และทำการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา

2. กำหนดนโยบายหรือการวางแผนในการใช้เงินอย่างถูกวิธี โดยใช้เทคโนโลยีสร้างฐานข้อมูล เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนทุกแห่งได้จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และสามารถบริหารงานการเงินได้ตามความเป็นจริง

งบประมาณ

การจัดให้มีทรัพยากรทางการเงิน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานรวม 2 แหล่ง ดังนี้

1. งบดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี
2. งบสนับสนุนจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

การติดตามและประเมินโครงการ

1. ตัวชี้วัดจากนักวิชาการจากสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องระหว่างดำเนินการ
2. ตัวชี้วัดจากนักวิชาการจากสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องเมื่อสิ้นสุดโครงการ

ผลคาดว่าจะได้รับ

1. การเกิดแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ในอำเภอหนองหญ้าปล้องเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว
2. การเกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ตามหลักสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
3. การสร้างรายได้ให้แก่วิสาหกิจชุมชน

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์การดำเนินงานบริหารจัดการการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมยังไม่สูงมากพอ การบริหารงานยังไม่สามารถครอบคลุมประเด็นต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ อีกทั้งยังขาดบุคลากรงบประมาณ การพัฒนาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวใหม่ การพัฒนาเส้นทางคมนาคมเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตสินค้าเพื่อสร้างความแตกต่าง การพัฒนาตลาดและแหล่งทุน การสร้างตราสินค้า รวมถึงการปรับใช้กฎหมายเพื่อสร้างเอกลักษณ์ทางการค้าเช่น กฎหมายบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ฯลฯ ทั้งนี้การจะพัฒนาวิสาหกิจชุมชนผู้สนับสนุนสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาคือ หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ทั้งรัฐบาลส่วนกลาง เช่น กระทรวง กรม และฝ่ายและแผนกต่าง ๆ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทุกหน่วยงานภาครัฐจะต้องร่วมมือกันทำงานเชิงบูรณาการและวิสาหกิจชุมชนก็จะต้องมีการพัฒนาตนเองในด้านการเรียนรู้ การจัดการความรู้ในองค์กรของตน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกาญจนา สุระ [10] ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยว จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับศักยภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น ได้แก่ ศักยภาพของผู้นำและการบริหารจัดการองค์กร ศักยภาพการบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชี ศักยภาพการบริหารจัดการด้านการตลาด และศักยภาพการบริหารจัดการด้านการผลิตและการให้บริการ ซึ่งแนวทางการรักษาศักยภาพและฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน โดยการร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐในการสำรวจทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนและเชื่อมโยงทรัพยากรกับการท่องเที่ยว จดลิขสิทธิ์ทรัพย์สินทางปัญญาของทรัพยากรที่สำรวจและค้นพบ ตลอดจนสร้างทัศนคติของคนในชุมชนให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยว โดยกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววิสาหกิจชุมชนที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนผลการวิจัยของ Yang et.al. [11] ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชนบทของจีนอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนมีผลกระทบเชิงบวกต่อพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของวิสาหกิจการท่องเที่ยวในชนบท โดยขยายขอบเขตการศึกษาในส่วนของจัดการท่องเที่ยวจากระดับล่าง (นักท่องเที่ยว) ถึงระดับบน (วิสาหกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว) เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการประสานงานตั้งแต่ระดับองค์กร ผู้กำหนดนโยบาย จนถึงการวางแผนกรณีฉุกเฉินร่วมกัน และผลงานวิจัยของโกสินทร์ ชำนาญพล [12] ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายการตลาดวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวไทยเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวไทยมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ มีวัฒนธรรมประเพณีและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่น่าสนใจแต่ขาดการบริหารจัดการที่ดี โดยเฉพาะด้านเครือข่ายการตลาดรวมทั้งขาดแคลนเงินทุนในการพัฒนา ส่วนแนวทางในการแก้ปัญหาคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรบูรณาการการทำงานร่วมกันในการสนับสนุนส่งเสริมการสร้างและการจัดการเครือข่ายการตลาดวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวตั้งแต่ระดับชุมชนจังหวัด กลุ่มจังหวัดและขยายสู่ระดับภาค ประเทศและต่างประเทศ ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการตลาดท่องเที่ยวแก่บุคลากรด้านการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอและควรสร้างช่องทางสื่อสารการท่องเที่ยวชุมชนที่เป็นประโยชน์ผ่านสื่อหลายช่องทาง

ข้อเสนอแนะ

จากกระบวนการวิจัย ข้อมูลเบื้องต้น และผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงการบริหาร

1.1 ภาครัฐควรกำหนดนโยบายเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ กำหนดให้การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์อ้างอิงกฎหมายที่มีอยู่ เช่น กฎหมายบังคับทางภูมิศาสตร์

1.2 ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร พัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์

1.3 ภาครัฐควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาเส้นทางคมนาคม และการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและวิสาหกิจชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ภาครัฐควรจัดกิจกรรมสนับสนุนในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการให้กับวิสาหกิจชุมชน เช่น จัดหาวิทยากรมาสอนเรื่องการทำบัญชี และการใช้เทคโนโลยีการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างแบรนด์สินค้าและการจัดการด้านตลาด

2.2 ภาครัฐควรมีการประเมินสถานะของวิสาหกิจชุมชนในด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวเป็นประจำทุกปี เพื่อส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น และให้การช่วยเหลือวิสาหกิจชุมชนที่ประสบปัญหา ทั้งด้านงบประมาณของแต่ละวิสาหกิจ รวมไปถึงการสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ในระยะเวลาที่เหมาะสม

2.3 ภาครัฐ โดยการบริหารราชการส่วนกลางควรมีการถ่ายโอนภารกิจบางประการมายังองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการบริหารจัดการ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับชุมชน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับที่จะศึกษาต่อไป

3.1 ควรนำแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีที่ได้จากการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์เป็นรูปธรรม ศึกษาความเป็นไปได้ ข้อดี ข้อเสีย ของแผนกลยุทธ์เพื่อนำมาปรับปรุง

3.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ในระดับจังหวัดที่มีศักยภาพใกล้เคียงกันทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับภูมิภาคอาเซียน เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนา กำหนดแผนกลยุทธ์วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] วณิชวิทย์ อัญญนุรักษ์. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548. (2548). [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 15 พฤษภาคม 2560]. เข้าถึงได้จาก https://smce.doae.go.th/faq/show.php?faq_id=12
- [2] ชงพล พรหมสาขา ณ สกลนครและอุทิศ สังขรัตน์. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา. [คู่มือนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต] สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2556.
- [3] วิรัช ชัยกิต. แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวแห่งชาติไทย. [อินเทอร์เน็ต]. (2556). [เข้าถึงเมื่อ 20 พฤษภาคม 2560]. เข้าถึงได้จาก <http://thai.tourismthailand.org>
- [4] ฉันทซ์ วรรณถนอม. อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์สามลดา; 2552.
- [5] สมโภชน์ ชัยเกษม. แหล่งท่องเที่ยวอำเภอหนองหญ้าปล้อง. [อินเทอร์เน็ต]. (2554). [เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2561]. เข้าถึงได้จาก <http://nongyaplong.phetchaburi.doae.go.th/sites/tour.html>
- [6] พิชัย จันทร์ถนอม. ขกระดับวิสาหกิจชาวบ้าน! สู่อุตสาหกรรมเชิงเกษตร. [อินเทอร์เน็ต]. (2560). [เข้าถึงเมื่อ 15 พฤษภาคม 2560]. เข้าถึงได้จาก <http://www.komchadluek.net/news/agricultural/254680>
- [7] Aguilar, F. J., Scanning the business environment. 2nd ed. New York: Macmillan. 1997.
- [8] สัมภาษณ์นายอำเภอหนองหญ้าปล้อง, วิพร แวศรีพ่อง, 16 มีนาคม 2561.
- [9] สัมภาษณ์ เกษตรอำเภอหนองหญ้าปล้อง นิตยา ตั้งศุภวัช และผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน อำเภอหนองหญ้าปล้อง ร้อยตรีปิยะ เปี่ยมวิทย์ เลขานุการกลุ่ม, 22 พฤษภาคม 2561.

- [10] กาญจนา สุระ. การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีที่ 3. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต] เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่; 2558.
- [11] Xueru Yang, Haoming Li, Wenhong (Miranda) Chen and Hui Fu Corporate Community Involvement and Chinese Rural Tourist Destination Sustainability. [Internet]. 2019. [cited 10 July, 2019]. Available from: <http://www.mdpi.com/2071-1050/11/6/1574>
- [12] โกสินทร์ ชำนาญพล. การพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายการตลาดวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวไทยเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารราชพฤกษ์ 2559; 3: 80-81.